

DE SCHISMATICIS.

TITULUS III.

I. BONIFACIUS VIII. [c. an. 1298. Roma.]

In prima parte ponit arengam usque ad ver. Jacobum videlicet, in qua dicit, quod Columnen. Jacobus & Petrus olim Cardinales & filii Joannis, fratres scilicet dicit Petri diutius expectati, noluerunt ad cor venire, sed in profundum malorum descendentes sua aggravabant delicta: quare varias penas tulit in eos, quas ad certitudinem presentium & memoriam futurorum hic inserit. Secundo ponit penas quas protulit in ipsos Jacobum & Petrum, usque ad ver. Contra natos. Ibi. Tertio ponit penas, quas tulit contra filios & posteros dicti Joannis usque ad ver. Omnem. Ibi. Quarto imponit penas iis, qui decetero deliberate dicitur Jacobum & Petrum pro Cardinalibus habuerint, vel eis, vel predictis natis Joannis favorem praeberint: usque ad ver. Haec & alia. Ibi quinto & ultimo ratificat, innovat, & confirmat praedicta, & ea praecipit inviolabiliter observari: & jubet similes excessus puniri similibus penis in posterum. Hoc dicit. Joan. And.

Hujus appellatione non veniunt Bastardi. De Anc. Ph. dixi supra si. pro. c. statutum. adde glo. in Clem. 1. de hap. Ni. de Ubal. in tractatu de success. ab intest. Font.

Alia ita: in verba blasphemica & schismatica.

Vide I. si servum. §. plurimum. si si quis cau. & l. de monstratio. ff. de condi. & demon. Font.

petuo valitura ratificamus, confirmamus, & etiam innovamus, eademque de novo facimus de fratrum nostrorum consilio praedictorum. Et ut dictorum malitia non inveniat successorem, & punite transgressionis exemplar, retrahat alios ab offensa, ac in oblivionem veritas veniens non vagetur incerta: statumimus atque decrevimus, ut & ipsa inviolabiliter observentur, & quod similes excessus & culpae penis similibus in posterum puniantur.

PITH. In posterum puniantur. ] V. C. addit. Datum Roma die Ascensionis anni Christi 1298.

DE HOMICIDIO.

TITULUS IV.

I. INNOCENTIUS IV. in Concilio generali Lugdunensi. [an. 1245. in Gallia.]

Per assassinos faciens, vel tantum mandans aliquem interfici, tanquam ab omnibus diffidat absque alicujus prolatione sententias incurrit excommunicationis & depositionis ab officio & beneficio. Hoc dicit secundum Zen.

Pro humani redemptione generis, de summis caelorum ad ima mundi descendens, & mortem tandem subiens temporalem Dei Filius Jesus Christus, ne gregem sui pretio sanguinis gloriosi redemptionis ascensus, post resurrectionem ad Patrem absque Pastore desereret, ipsius curam B. Petro Apostolo (ut sua stabilitate fidei, ceteros in Christiana Religione firmaret, eorumque mentes ad salutis opera suae accenderet devotionis ardore) commisit, unde nos ejusdem Apostoli effecti, disponente Domino, licet immeriti, successores, & ipsius redemptoris locum in terris, quandoque indigni tenentes, circa gregis ejusdem custodiam solliciti excitati vigilis, & animarum salutis jugis attentione cogitationis intendere immovendo noxia, & agendo profutura debemus, ut excusso a nobis negligentiae somno, nostrique cordis oculis diligentia sedula vigilantibus, animas Deo lucrifacere sua nobis cooperante gratia valeamus.

§. 1. Cum igitur illi, qui sic horrenda inhumanitate, detestandaque saevitia mortem sciunt aliorum, ut ipsos faciant per assassinos occidi, non solum corporum, sed mortem procurant etiam animarum (nisi eos exuberans gratia divina praeveniat, ut sint armis spiritualibus praemuniri, ac omni potestate tribuatur a Domino ad iustitiam rectumque iudicium exercendum.) Nos tanto periculo volentes occurrere animarum, & tam nefarias praesumptiones Ecclesiasticae animadversionis mucrone ferire, ut metus poenae, meta hujusmodi praesumptionis exitit praesertim cum nonnulli magnates taliter perim formidantes, coacti fuerint securitatem ab eorumdem assassinatorum Domino impetrare, sicque ab eo non absque Christianae dignitatis opprobrio redimere quodammodo vitam suam.

§. 2. Sacri approbatione Concilii statuimus, ut quicumque Princeps, Praelatus seu quaevis alia Ecclesiastica secularive persona, quempiam Christianorum per praedictos assassinos interfici fecerit, vel etiam mandaverit, quoniam mors ex hoc sortita non sequatur, aut eos receperit, vel defenderit seu occultaverit, excommunicationis & depositionis a dignitate, honore, ordine, officio, & beneficio incurrat sententias ipso facto: & illa liberè aliis per illos, ad quos eorum collatio pertinet, conferantur, sit etiam cum suis bonis mundanis omnibus tanquam Christianae Religionis amulus a toto Christiano populo perpetuo diffidatus: & postquam probabilibus confiterit argumentis aliquem scelus tam execrabile commisisse, nullatenus alia excommunicationis, vel depositionis, seu diffidationis adversus eum sententia requiratur.

PITH. Humani redemptione generis, &c. Vide Concilium Constantiense sess. 15. tom. 3. Concil. pag. 846. Assassinatorum Dominus. Vide le Vieil de la Montagne, & Histoire d'Outre-Mer. Matth. Paris 909. Statuimus ut quicumque Princeps, Praelatus, &c. ] Vveltmonaster. in Henrico I. 97. 98. Guillel. Tyrus lib. 20. cap. 31. Nicetae Challi lib. 2. de Imper. Isaacii Angeli. Antonin. lib. 3. Hijlor. tit. 19.

II. BONIFACIUS VIII. [c. an. 1298. Roma.]

Sine poena irregularitatis possunt Clerici de suis malefactoribus conqueri coram iudice seculari, etiam de criminibus, ex quibus debetur poena sanguinis, expressè protestando, quod ad poenam sanguinis non intendunt. Hoc dicit. Joan. And.

Praelatis vel Clericis quibuscunque, qui de laicis suis malefactoribus querelam penes seculares iudices deponentes, petunt emendam sibi fieri, & provideri, ne contra eos talia decetero praesumantur, protestando expresse quod ad vindictam seu poenam sanguinis non intendunt, impuniti non debent: quamvis alias in tali casu de jure debeat

In anti- quioribus libris ita: eademque de novo, &c. I. al. decretimus.

Vide Tur- recematum in Summa de Eccl. lib. 25. 35. & 36.

Al. ita: & tam nefarias praesumptio- res.

Vide I. non omnes. §. a verba. ff. de ve. ni.

Vide De- cium Consil. 189. & Fel- num in cap. de presump. c. De intellectu vide De-

de Felinum in cap. quere- lam. Extr. de jur. jurando. p. al. possit.

poena sanguinis irrogari, si Judex mortem illis inferat iustitia exigente. Alioquin si Praelati aut Clerici propter metum hujusmodi, quia Judex ad poenam sanguinis posset procedere de suis malefactoribus, taliter conquire non audent, daretur ple- risque materia trucidandi eisdem, & ipsorum bona liberè depraedandi.

III. IDEM. [c. an. 1298. Roma.]

Mandanti aliquem verberari, secuta mors imputatur. Hoc dicit secundum Zen.

IS, qui mandat aliquem verberari, licet expresse inhibeat ne occidatur illatenus, vel membro aliquo mutiletur, irregularis efficitur, si mandataris fines mandati excedens mutilet vel occidat. Cum mandando in culpa fuerit, & hoc evenire posse debuerit cogitare.

DE USURIS.

TITULUS V.

I. GREGORIUS X. in Generali Concilio Lugdunensi. [an. 1273. in Gallia.]

Primo innovat & observari praecipit Lateranen. Concil. contra usurarios editum. usque ad ver. Et quia. Ubi praecipit omnibus Dominis & universitatibus terrarum, ne permittant alienigenis in terris suis conducere domos, ad exercendum solum vel conductus habere, & quod aliqui eis ad hoc domos non locet, usque ad ver. Qui vero. Ubi imponit poenam Clericis contra facientibus, usque ad ver. Ceterum. Ubi imponit poenam Laicis, & hoc facit usque ad finem. Joan. And.

USURARUM voraginem, quae animas devorat, & facultates exhaurit, compellere cupientes, constitutionem Lateranensem Concilii contra Usurarios editam, sub divina maledictionis interminatione praecipimus inviolabiliter observari. Et quia, quo minor fornicatoribus aderit feneratoris commoditas, eo magis adimetur fornicus exercendi libertas, hac generali constitutione sancimus ut nec Collegium, nec alia universitas, vel singularis persona cujuscunque sit dignitatis, conditionis aut status, alienigenas & alios non oriundos de terris ipsorum publice feneratorum pecuniam exercentes, aut exercere volentes, ad hoc domos in terris suis conducere, vel conductas habere, aut alias habitare permittant: sed hujusmodi Usurarios manifestos omnes intra tres menses, de terris suis expellant, nunquam alios tales decetero admittant: nemo illis ad focus exercendum domos locet, vel sub alio titulo quocunque concedat. Qui vero contra fecerit, si persona fuerit Ecclesiastica, Patriarchae, Archiepiscopi, Episcopi, suspensionis: minores vero personae, singulares excommunicationis: si autem Collegium, seu alia Universitas, interdicti sententiam ipso facto se noverint incursums. Quam si per mensem animo sustinuerint indurato, terrae ipsorum, quando in eis idem Usurarii commorantur, ex tunc Ecclesiastico subiaceant interdicto. Ceterum si Laici fuerint, per suos Ordinarios ab hujusmodi excessu, omni cessante privilegio, per censuram Ecclesiasticam compescantur.

Lateranen- se Concilium sub Alex. III. c. 25.

al. alios.

II. IDEM. [c. an. 1273. in Gallia.]

Manifestis Usurariis licet mandaverint usuras restitui, Ecclesiastica sepultura negabitur, nisi primo satisfiat, vel secundum formam hujus decreti idonee caveatur. Sepelientes eos contra hanc constitutionem, Lateran. Concil. poenam incurvant. Testamenta ipsorum aliter facta non valent, nec debet eis aliquis interesse, vel eos absolvere, vel ad confessionem admittere. Hoc dicit. Joan. And.

al. ita: Idem in Eodem.

Supple cum effectu, ideò sic cautus, dicunt Jo. And. Do. Advoca- tus ne in isto casu simplici- ter formet articulum quod mutavit ad usuras, quia in mutuanti- bus tantum nisi probentur receptisse, tex- tum non lo- quitur. Pa- cient nota in simili sup- tit. 21. c. 1. & promissio de dando non concludit da- tionem l. q. 8. eos. Font.

solvat: nisi de usuris satisfecerint, vel de satisfaciendo pro suorum viribus facultatum praesent, ut praemittitur, citone idoneam cautionem.

§. 1. Testamenta quoque manifestorum Usurariorum aliter facta non valeant, sed sint irrita ipso jure.

DE EXCESSIBUS PRAELATORUM, ET SUBDITORUM.

TITULUS VI.

I. BONIFACIUS VIII. [c. an. 1298. Roma.]

Medicantes non possunt acquirere nova loca ad habitandum, vel antiqua alienare vel mutare, absque speciali licentia Papae: quae de hac prohibitione faciat mentionem. In acquirentibus tamen loca pro eremitica vita ducenda, cessat prohibitio. Hoc dicit. Joan. And.

CUM ex eo, quod Praedicatores, Minores, & Religiosi alii mendicantes, in civitatibus, castris, villis, aut aliis locis ad habitandum domos vel loca de novo suscipiunt, seu olim suscepta dimitunt, se ibidem ad alia transferentes; diversa scandala quodammodo proveniant, & frequentes clamores ad Sedem Apostolicam perferantur. Nos super hoc providere volentes, hoc perpetuo prohibemus edicto, ne deinceps aliqui vel aliqui de praedictis quibuscunque super hoc privilegiis muniti existant (quae ipsis contra tenorem constitutionis praesentis nullatenus volumus suffragari) in aliqua civitate, castro, villa, seu loco quocunque ad habitandum domos, vel loca quocunque de novo recipere, seu hactenus recepta mutare, vel ea venditionis, permutationis, donationis aut cujuscunque alienationis titulo quocunque in alios transferre praesumant, absque Sedis Apostolicae licentia speciali, plenam & expressam faciente de prohibitione hujusmodi mentionem: si secus excluditur egerint, irritum decernentes. Per hoc tamen eis, qui vitam duxerint eremiticam, seu solitariam eligendam, de latere Majorum suorum licentia (quin cellas, mansiones seu habitacula in eremo, sive locis ubi non sit hominum habitatio de propinquo, possint acquirere ac mutare) non intelligimus interdictum.

PITH. Cum ex eo, &c. ] Vide Albericum in l. qui sella. §. ult. ff. de servitut. Rustic. Prad.

DE PRIVILEGIIS.

TITULUS VII.

I. INNOCENTIUS IV. in Concilio generali Lugdunensi. [an. 1245. in Gallia.]

Exempti vel Privilegiati, ut non teneantur, nisi sub certo iudice respondere, ratione delicti, contractus aut rei, si hac sint initia vel sita in loco non exempto, corvoniuntur coram Ordinario; sed ratione delicti non.

VOLENTES libertatem (quam nonnullis Apostolica Sedes privilegio exemptionis indulget) sic integram observari, ut & illam alii non infringant, & ipsi ejus limites non excedant; declaratione irrefragabili definimus, quod quantumque exempti gaudeant libertate, nihilominus tamen ratione delicti sive contractus, aut rei, de qua contra ipsos agitur, rite possunt coram locorum Ordinariis conveniri, & illi, quoad hoc suam in excessu de me- ipsos jurisdictionem, prout jus exigit, exercere. Nunquid ergo carent omnino in his commodo libertatis? non utique, quia nec coram Ordinariis ipsis, dummodo sit in loco exempto commissum delictum, vel contractus initus, aut res litigiosa, nec ubi domicilium habent si alibi delinquant vel contrahant, aut res ipsa consistat, conveniri possunt aliquatenus super illis: nec domiciliorum praetextu locorum Dioecesanum, (si ubi deliquerunt vel contraxerunt aut res ipsa consistit, illi conveniantur), remittendi eos illuc, vel ipsi ut illic respondeant, injungendi habeant aliquam poestatem: falvis nihilominus casibus aliis, in quibus eos Episcoporum jurisdictioni subesse Canonica praecipit intitu- ta. Et idipsum decernimus circa illos, quibus ut non nisi sub uno certo iudice teneantur de se conquerentibus respondere, Apostolico privilegio est concessum.

Monasterio Privilegiato ut ejus Monachi à quocunque interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint, cessat in illis Ordinariarum jurisdictione quoad illa: nisi illi Monachi mittentur ad Prioratus subiecti Ordinarii: quia tunc etiam licet utrobique sint Monachi, Ordinarii etiam quoad praedicta illos judicant, quantum ibi manent. Hoc dicit.

§. 1. In eos autem, quibus ne interdicti, suspendi vel de- d De intello- du, vide De-

Hec duo verba, & sub- ditorum, de- sunt in anti- quis codicibus, & in recen- tioribus magis emendatis.

Per istud hic Legatus Philip. Font. de latere.

Vide Conc. Trid. sess. 7. de reform. ca. 14. ubi haec Decretalis innovatur. Privilegia- tus non debet excedere me- ipsos privilegio- rum, sup. eod. font. & cap. par. b Alia ita: quod quanta- cunque, &c. c Al ita: & illi quoad haec.